

A Cum vero affectus numerosi sint, cuius eorum sua est curationis indicatio. Quippe à calido indicatio est refrigerandi: à frigido calefaciendi: ac à reliquorum quolibet contrarium applicandi. Quare cum octo intemperamenta sint, octo etiam erunt morborum, quibus simplicia corpora sunt obnoxia, particulares indicationes. Ultraque has una eius affectus, qui etiam instrumentalium est communis: Cuius nullum apud priores nomen fuit: Sed nos qui eum interpretari sumus coacti, continui solutionem appellauimus: ostendimusque communem curationis indicationem hic quoque esse vntionem. At vero quæ ex hoc rursus in partes diducto particulares consistant, hæc quatuor voluminibus sunt proditæ, nempe tertio, quarto, quinto, & sexto huius operis. Ac nunc quidem institutum de intemperamentis sermonem, et in sequentibus libris perfequar. Hoc absoluto, ad instrumentalium partium morbos conuertar: ostendamque secundum eandem methodum in ijs quoque tum primas omnium curationis indicationes, (quas vtiq; generalissimas appelles licet) tum quæ ex harum sectione nascantur, deinde rursus quæ ex illis oriuntur, donec ad eas quæ ultra sectionem non admittant, peruenero. Hanc etenim omnis constitutendæ artis methodum Plato nos docuit. Verum de instrumentalibus postea (vt promisi) dicetur. Nunc (si prius, in qua parte propositi operis sumus, admonuerimus) præsentiam disputationi finem idoneum imponemus. Est igitur vnus morbi genus, quod similes & simplices animalis vexat partes: quam intemperiem vocant. Huius aliquas differētias ex corporibus nuda qualitate alteratis prouenire docuimus: aliquas cum materia quaptam, quæ in ipsa confluit: Rursusque ambas incidere, vel in vnicam animalis particulam, vel plures, vel et totum corpus. Ergo cum in operis huius libro septimo intemperies eas, quæ alteratis tantum qualitatibus in partibus proueniunt, pertractarim: in duobus deinceps libris ad eas, quæ in totum se animal extendunt, venientes, primum agere de febribus placuit. At quoniam harum ipsarum aliquæ adhuc fiunt, manente scilicet in corpore causa quæ eas excitauit: aliquæ factæ iam sunt, sed quæ eas accendit causa, iam abiit: satius visum est de ijs primum sermonem facere, utpote simplicem primam curationis indicationem habentibus: deinde illas quoque stilo aggredi, quarum in corpore causa subsistit.

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

DE MORBIS CVRANDIS,

LIBER DECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

*Docet præcauere ne Diaricæ febres in heclicas pertranscant;
ac ipsas heclicas cum inuaserint, curare.*

*De ratione curandi, cum indicationes ab affectu, à causa, et à viribus in idem
coerint, vel inuicem pugnant.*

CAP. I.

L Rgo in diarijs febribus simplex quidam est in corpore præter naturam affectus, utpote causis, quæ primum eas excitarunt, iam ademptis. In quibus uerò causa quæ eas accendit, adhuc manet: in ijs nec affectus simplex, nec sanatio est. Siquidem quæ febris iam receptum in corpore est, id ex propria ipsius curandi indicatione discutere oportet. quod adhuc est futurum: id propulsare, ac ne fiat vetare. Vetabitur autem, si quæ id excitat causa, prorsus sit submota. Itaque in diarijs faciendorum indicationem ex ipsa febre maxime capiemus: sed cum illa, naturam, & etatem, & consuetudinem, præterea anni tempus, cæli statum, & regionem, & vires simul expendent. In reliquis, quæ accensionis suæ causam intus habent, prima indicatio ab ipsa sumetur causa. Itaque si febrium quæ multos dies continuant, recte ostendimus putredinem esse causam: hæc nimirum sananda est prima. sed nec interim extinguendæ febris, quæ per eam iam accensa est, ratio non habenda. Ac si quidem in idem consentiant, & quæ febrē extinguunt, & quæ eam oppugnant: quod ab utrisque indicat, cum vnum sit, sine cunctatione agendum est. Sin febris, quæ iam accensa sit, sanatio, causam quæ hanc excitauit, est auctura: aut quæ causam submouent, febrem exasperabunt: diligens habenda consideratio est de remediorum specie. Sanè diligenter considerauerit, qui totam deliberationem in tria hæc æstimanda diuiserit: febris ne sola curanda sit, non sollicito de causa: an eam oppugnanda, minime curanti de febre: an plurimum quidem remediorum ad alteram earum sit adhibendum, non tamen altera neglecta. At quod primo quidem loco est dictum, probare non debemus: quando si quibus præiudicijs id febris quod semper gignitur, oppugnamus, ea effectricem eius causam auxerint: planè nec generationem eius aliquando inhibebimus, nec magnitudinem minuemus, quippe & generatio eius, effectricis causæ speciem imitabit: & magnitudo cum illa pariter inaugecet. Quod secundo loco diximus, si id distinguemus, poterit esse non incommo- dum. Nam si intolerabilis ægro magnitudo febris sit, committendum non est, ut per ea, quibus causam adimimus, febrem

† Hæc uerba
impressi codi-
ces græci hnt
antiq; nō hnt

Gal. methodi medendi

febrem augeamus. Simul. n. arbitror vtrunq; & febrim sustulerimus, & hominē. Sin ita medio- **E**
 cris sit febris, vt quo tempore contra causam tantum pugnas, obruendae interim vires agrotatis
 non sint: vtiq; contēnendus is modus non est. Non contēnendus autem nec tertius est, qui cōtra
 id cuius maius momentum est, instare iubet: nec tamen alterius omnino negligentem esse. Sanē
 plerunq; causae maior est vis. Fieri tamen aliquando potest, vt ea sit febris magnitudo, quae pra-
 sentē perniciē, nisi occurras, afferat. quo casu oportebit hac prius submota, deinde ad cām submo-
 uendam accedere. Atq; hęc, mi Eugeniāne, decidenda tibi inter initia statim de contrarijs indica-
 tionibus sunt. Cum autē in ijs examinandis non parū visa est ad hominis salutē momenti habere
 vis ipsa {naturalis}: vtiq; de ea quoq; non leuis ad agendorum inuentionē cōsideratio est habē
 da. Ita fit, vt tres primi scopi sint, qui in propositis iam ob putredinē febribus agendorū indicatio
 nē nobis prēbeant. Vna febris ipsa: Altera effectrix eius causa: Tertia vis ipsa {naturalis}. Cete-
 rum, priores duo scopi submouendi sunt: tertius est tuendus. Erit igitur rursus hic quoq; eadem
 tibi consideratio quae paulo supra, vt cum viribus, tum febrē, tum causam inuicē conferas. Mox
 si eadē ambo remedia requirent, ea prōpte exequaris. Sin indicationes pugnant, vnā praefe-
 ras, vel quae à viribus sumit, vel quae à causa, vel quae à febre: ac quae caeteris sit valentior, hāc mag-
 gis sequaris: nec tñ caeteras negligas. Ex hac nāq; discretionē doceberis primā causam, febrēmq; **F**
 profligare: vbi videlicet conijcis harū remedia vires posse ferre, rursus primā roborandā virtutē
 esse, vbi hac imbecillior est, q̄ vt causae febrisq; praedia sustineat. Quinetiam omnia pariter sub
 coniecturam agillcet, veluti paulo supra de febrē, & de causa est monstratum.

*Quae ex diarijs febribus magis apta sint perdurare, & in alias febres transire,
 quaq; ratione id periculi declinemus.*

CAP. 2.

Ergo cum tria haec sint, ad quae attentum te esse in propositis febribus curandis oporteat, fe-
 bris ipsa, huius efficiens causa, & agrotantis vires; inuentiq; praeterea sint generales indica-
 tionū modi, quos et generales vniuersalesq; dicimus: transeundum, arbitror, nūc est ad praesidio-
 rum differentias, quae specialia particulariaq; sunt: sed mentione de diarijs repetita: qñ quidem ab
 ipsis in eas quae plures dies continent, aliqui transeunt. At vero cum in has trāseant, vna quidē
 ratione maxime cōmuni, ipsa medicorum incitā; duabus magis priuatis, q̄ ipsarum febrium uel
 causa effectrix iam abiit, vel etiānum manet: de vtriq; seorsum est dicendū. Porro abiit effectrix
 causa, quoties ab ira, dolore, vigilia, curā, aestiuo Sole, fatigatione, & bubone iam inclināto excita-
 ta citra stipationem febris est. Manet, quoties vel ab externa causa, uel ab ipsa febre stipatio ali-
 qua facta est. Nam & frigiditas, & adstringētium vsus, per mediā stipationem semper febrē
 excitant. Vtūo praeterea nonnunquam corporis habitum constipat. Iam ipsū febris principiū,
 vbi cum horrore inualit, stipationem subinde fecit. Quinetiā glutinosi, & crassi, aut etiā copiosi
 succi, vbi mediocriter obstruxerunt, diariam aliquando febrē accendunt: vtiq; cum idoneum
 fortitū sunt medicum, vt supra est indicatum. Sanē dicuntur idcirco id genus febres omnes diarię,
 quia solui (quod vtiq; ex ipsis est) vno die sunt aptae, computata cum hoc vnā & nocte: quemad-
 modum cum dicimus mensem esse triginta dierum, & annum trecentorum sexagintaquinque;
 & hoc gestum esse ante tres dies, aut gerendum esse post quatuor. Caterum, non est idem ipsa-
 rum omnium affectus, sed ab aliquibus inseparabilis stipatio est; ab aliquibus minime inseparabi-
 lis, sed vel ut plerūq; simul adest, uel ambigua sorte, uel raro. Inseparabilis stipatio ē ijs qui ex alu-
 minosa aqua, vel chalcantode, vel tali quapiam alia, aut ex frigore, aut leui obstructione febrici-
 tarunt: Plurimū uero ijs adest, qui ex vstione febricitant: Ambigua sorte, ijs qui ex fatigatione,
 Quicunq; uero ex ira, vel tristitia, vel vigilijs, vel vigilijs, vel pertinaci studio, vel cruditate, vel bubone febrē
 citant: ijs raro adiuncta stipatio est. Atq; harū omnium febrē nulla (quod vtiq; ex ipsa sit) ad se-
 cundam vsq; accessionem perdurat: sed intra quatuor & viginti horas omnino desinit. Aut si
 quando earum aliqua (quod tamen rarius fit) longius trahunt, duae ijs accedunt causae, quae ipsas
 solui vetant. Earum vna frigus est, quod vel ex ambiente aere, vel ex vnctione quapiā extrin-
 secus admota proueniat: Altera egregia ista diatritis est, siqui videlicet hanc transire medicorū
 incitā coguntur. Quod si & ambiens aer calidus sit, & nemo ex medicis qui diatriton suspiciūt,
 ad agrotantem accedat: febris quidem post primam accessionem finietur, idq; cum sudore, vel
 madore, vel transpiratu qui halituosus sit. Aeger autem vbi se liberatum à febrē senserit, ad
 consueta munia redibit, lauans, vngensq; se: aut etiam, si agrestis quispiam mōticola sit, his omi-
 sis comedens. Ac vulgus quidem, sicuti multa alia, vtiq; ab ipsa rerum natura edoctum, melius q̄
 sophistae agit: ita & in diarijs febribus omnia sibi ipsi praestare sufficit, praesertim vbi citra valentē
 stipationem consistere. Vbi uero cum eiusmodi stipatione inuaserūt, qui infortunati sunt, in me-
 dicum aliquē incidunt eorum qui diatriton efferunt: Qui fortunati, in eum qui ipsos & lauabit, et
 nutriet, caeteraq; omnia praestabit, quibus stipatio soluatur. Saepē nāq; (ceu dictū est) ex leui ob-
 structione cū cutis latēte densitudine, quae uel ex vitiosa lauatiōne, vel alio quopiā est contracta,
 diarijs nonnulli febribus sunt correpti. Quo tempore nisi quis celeriter obstructionē submoue-
 rit, in pluriū dierū febres transeunt. Est nāq; eiusmodi febris (quantū ex ipsa est) earum q̄ plures
 dies infestant, & q̄ diarię sunt, cōis. Caterum propter causae paruitatē, vnius diei efficitur: sicut
 etiam

id. 5. fol. 58. B. v. 55. 9.

E

* κινωτος

F

* πικροταμης

G

H

* τοῦ πικρῶν.
 ἢ vel saltē raro
 earū aliquē lō-
 gius trahunt.
 Dū uero ijs ac-
 cedentes cāe,
 ipsas solui ve-
 rant.

A etiam propter magnitudinem, multorum interim dierum. Verum accessio eius ab initio ad exitum usque una est, modo ne ipsam excipiat ea, quae ex putredine humorum nascitur. ergo quoad nec in pulsu, nec in calore, nec lotio, putredinis adhuc aduertitur nota, atque ex sola obstructione ortum habet, utique ipsa obstructionis solutio eius est sanatio. quemadmodumque hanc soluere conueniat, ante est dictum. Multae igitur apparent diariarum esse febrium particulares differentiae: Vna quando iam prius abijt esse causa ipsarum causa, ueluti uisio: Altera, quando haec est adesse, sicut stipatio: cuius duae monstratae sunt differentiae, nempe exiguorum meatuum densitas, & de qua nunc agimus obstructio. Sanè densitudo ipsa aliàs ex siccitate prouenit, ueluti post feruores, aut fatigationes, aut iras: aliàs ex frigore, eoque uel simplici, uel cum adstrictoria vi. Quae quemadmodum inter se differant: in libro de medicamentis est preceptum, lam vero obstructionum ipsarum alia est, quae ex abundantia, alia quae ex qualitate succorum, scilicet qui aut lenti, aut crassissimi, incidit. Praeferetur autem inter remedia, in ea quam copia facit, sanguinis missio: in ea quae ex humorum qualitate consistit, attenuantium usus. Quod uero ex uiribus consilij petatur, ut in diatrijs sanè est exiguum: ita in ijs quae pluribus diebus uigent, satis magni est momenti: eoque maioris, quo haec sunt longiores. Enim uero ubi naturaliter se vires habent, ne minimum quidem in plurium dierum febribus vacuum auxiliorum usum morantur. Vbi non naturaliter se habent, (uoco autem non naturaliter cum infirmiores quodammodo sunt) pro magnitudine imbecillitatis impeditur vacuum auxiliorum usus. Sanè rarius accidit, ut protinus in primo secundo uel die vires imbecillae cernantur: Accidit tamen interdum, vel propter agrotantis malum corporis habitum, vel propter senium. Nonnulli etiam fatigatio, ubi uisio, & tristitia, uigiliaeque praecesserunt, & inedia per totum secuta est diem: dein febris priusquam homo cibaretur, circa uesperam occupauit, & nox in somnis est acta, vires magnopere resoluit.

Quo pacto in iuene febricitante Diatriariorum errorem Galenus indicauerit, ac emendari.

CAP. 3.

Nec alienum sit, si tibi talem agrotum describam. In quo primum ausus sum ratione ipsa mihi viam monstrante, & diatriam contemnere, & uirum rationem habere: posteaque alios, quos in simili casu uidi, audacter eodem modo quo illum, curare. Siquidem primum periculum postquam ijs quae ab indicatione sunt inuenta subscripsi, ad secundum usum reddit magis animosus. Ergo iuuenis qui febris est correptus, annos natus erat quinquaginta & viginti, gracili corpore & musculoso, ueluti canis: tum sicco calidoque omnino temperamento. Iam idem exercitatione quodammodo delectabatur, & alioqui cogitabundus, & industrius erat. Is peregre agens, cum nuntium parum gratum accepisset, & tristatus est, & prope se accingens ad urbem festinauit. Ac priore quidem die & laborauit modice, & lotus coenatusque in quodam diuersorio quieuit: sed maxima ex parte sine somno. Postera die etiam magis festinauit. ac longa uia, & sabulosa, & squalente, tum sub feruente Sole coepta, hora prope septima & semisse peruenit in urbem. Ibi cum ea quorum causa maturasset, meliora audiret: in gymnasium lauaturus proficiscens, dein uentus, uenit cum quodam eorum qui aderant iuene, perfrictus est. A quo cum ut paululum dimoueret, prouocaret, orta inter eos contentione, (qualia saepe incidunt ijs qui exercitatiõibus indulgent) plus iusto est exercitatus: eratque iam immodice siccus. Egressus uero gymnasium, inuenit amicorum quosdam pugnantes: quos dum dirimit, imprudens in aliam exercitationem non leuem incidit, dum alios eorum diuellit, alios impellit, alios complectitur medios, alios ut iniurios increpat, ac pro ijs qui iniurijs affecti essent, irascitur: adeo ut domum se in summa siccitate reciperet, lassitudinem, in aequalitatemque sentiens. Aquam igitur ex consuetudine bibens, ubi nihilo se leuatum, sed inaequalitatem sibi intendi sentit, hanc quidem uomuit. Ratus autem utilius adhuc cibo abstinere, accubuit, ac queti se dedit hora ferme diei uidecia, quae cum fecisset, ac nocte tota febre diuexatus uigilasset, postridie quoque quieuit usque ad meridiem, sperans se somni aliquid consecuturum. Quo tempore cum eum medici quidam diatriam colentes, inuiserent: tum quidem homini satis magnam esse febrem aiebant, uespera autem se illum reuifuros. Itaque & uespera cum redirent, ac febrim inclinatum cernerent: ne tum quidem nutriendum censuerunt: quauis etiam id alius quidam medicus suaderet. immo strenue resistiterunt, adijcetes, si quidem sine febre esset, fortasse cibum duros: febricitante adhuc minime id facturos. Quinetiam cum tertio die mane redirent, etiam tertie diei accessionem transmittendam censuerunt. Erat autem (ut prius dictum est) suspecta hora illius diei undecima. Ergo digressis illis, ipse accessi, ac faciem iuuenis contemplatus, uidi talem esse, qualem in prognosticis Hippocrates his uerbis pingit: Nasus acutus, concaui oculi, ac reliqua quae deinceps ab eo dicta scimus. Itaque cum omnino mihi persuaderem fore, ut tum in hecticam febrem, tum quam marasmum de uocant, homo nisi cibaretur, incidere, forbitioem ex alicua quamprimum paro, atque exhibeo. Et tamen quauis hac sumpta, cum accessio suo tempore circa undecimam inuaderet, sic extremis partibus perfrixit, ut calidiores hae uix possent, & pulsus illi paruus rarusque quam maxime fuit. Qua ex causa illi est quarto die tum mane, tum uespera cibum dedi, quo, si uires repararem, & corpus humectarem. Erat namque cutis eius ceu corium arida. Vbi autem febris tenuis, & similis praesauerat, statui deinde quinto die non simplici forbitioem hominem cibare ut ante, sed alicua ex aqua calida,

5. lib. 5. cap. 4. H.
7. lib. 11. cap. 8. F.

Huius Adolescentis casum
reperit in libro 5. cap. 8.
procurator. cap. 8. 5. 95. F.

† τὸ τὸς πὸς
ἀντιπρὸς τὸ
τὸς, legunt
τὸς ἰμπερὶ, τὸ
πλερί, ex ma-
nuscriptis co-
dicibus, ut etiā
Linacur uertit.
Sunt tñ qdam
cod. q addant
πὸς τὸς ἰμπερὶ
τὸς πὸς. i. & iñs
quae paucorū
sunt dierum.

* apparet, i. e.
becillus.

Gal. methodi medendi

B
*octauo.
F
G
H
 Calida, citraq; condituram, iniectis in eam mali punici granis. Est nanq; is optimus cibus bilioso stomacho. nam & roborat hunc malum punicum, & alica cum diutissime in ventriculo citra corruptionem maneat, sensim concoquitur, nec acescens, nec innatans. Quæ vitia accedere sorbitio nibus aliquando solent. Incidit uero & in ipso quinto principium accessionsis simile. Itemq; cum & sexto & septimo eum simili ratione cibassem, in nono rursus simile principium præcedentibus fuit. Vbi nimirū vel amētiā, uel pertinaciā, uel haud scio quid dicam, eorum qui in principio hominem transmittere tertiæ diei accessionem sine cibo iusserant, prorsus intelligere licebat. Nam cum cunctis euidenter appareret nunquam peruēturum eum ad quartum fuisse, si nutritus ante accessionem tertij non fuisset: illi & tum eum, & secutis etiam diebus non recte nutritum aiebant. Cæterum committendum non erat, ut eorum redarguendi studio, ægrum quis nō exhibito in ipso accessionsis die cibo proderet. Igitur nono die similiter hominem nutritum, cernensq; in accessione pulsū eius redditum quā prius erat firmiorem, cæterum imbecillitatem illam adhuc præferentem cum extremarum partium frigore, non potui sustinere medicorum illorum meras nugas; sed vndecimo die præfatus prius ægrotantis amicis fore ut ipso die intelligerent hominem hæcenus nostra opera fuisse seruatum, permisimus illi præterire accessionsis horas. Ergo cum & sine pulsu omnino in ipsis esset, & frigus eum uehemens totius corporis premeret lic, ut nec loqueretur amplius, & vix impellentem sentiret, conuocati in unū medici omnes qui ab initio uideramus, ab ægrotantis propinquis propemodum sumus discerpti. Ego quidem quod ob pertinaciā vltro ægri salutem prodidisse: qui uero diatriton colebant, pp igno rantiam & stupiditatem. Ac illi quidem pallidiores frigidioresq; quā ipse æger, consilium quoddam fugæ captabant. Quod ego prospiciens, aulæ ostium obserari iusseram, & simul amico cuidam clauem seruare. Post medius eorum stans, iam inquam uobis constare planè arbitror, quis hæcenus hominem seruauit. Seruabitur autem & nunc nostra opera. Neque enim si periturum omnino in hac accessione putassem, à cibatione desitisse. Sed quoniam ex præcedenti iam victu tantum illi roboris superesse noueram, ut tolerare accessionem posset, permisi accessiois horas sine cibo transmittere. Ac satius quidem fuisset multo ante hominem nutrire. Verum quod & istos redarguam, & quibusdam his auscultantium, qui confici à nobis iuuenem, quod illā occasio nem omiserim dicunt, persuadeam, nunc illis ostendam, uel in accessione ipsa ægrotantes quosdā nutrirī debere: nedum ante hæc. His dictis, ac diductis hominis maxillis, infundo ex angusti oris valculo, cremoris ptisanæ tres cyathos: paulo autē post albi et tenuis vini, modicèq; calida diluti, duos cyathos. Post quos & sustulit oculos, & tum audire, tum loqui, tum præsentem nosse cœpit: cum ante uelut lignum aridum porrectus sine uoce ac sensu iaceret. Rursus itaq; dato ex uino, quo dixi modo diluto, pane ad comedendum exiguo, prorsus hominem reuocauī. Quem ut rursum ad institutam ab initio victus rationem reduxi, & tertij decimi diei accessionem facile tolerare uidi: in quartodecimo rursus mane cibauī: ac post circiter horam octauam laui: deinde rursus liberalius cibauī: ac mox uinum bibendum exhibuī. Idem uero & in duodecimo & tertio decimo feceram. In quinto autem decimo rursus cibauī mane. Cum uero facilius tum quoq; accessionem ferret, in sextodecimo denuo laui. Cæteraq; circa hominem peregi sicut in præcedentibus diebus. At ubi in decimo septimo minime grauis, paruaq; accessio fuit, audacter hominem de cætero sub conualescentium victus ratione habuī. Hic æger non paucos feminalorum, ac nō penitus alinorum docuit, etiam ante accessiones ipsas nonnunquam esse cibandum, uel si duarū horarum intercedat spatium: ac multo magis ante accessionem tertij. Ostēdi autem tibi & in prima ipsa accessionsis inuasiōne eiusmodi homines esse nutriendos. Dico autem eiusmodi homines, in quibus corporis intemperies ad siccum & calidum conuersa febres accendit.

Ratione atq; experimento monstratur quā uilis nonnunquam sit ante accessionem
 uel in ipsa accessione cibatō.

CAP. 4.

H
 Porro hoc quoq; plerisque medicorum fortasse sit incredibile. Sed siue rationi ipsi fides est adhibenda, siue operibus, nos fidem ambobus facimus: Operibus quidem, dum homines ijs monstramus, qui si biduo patiantur inediā, necesse est febricitent: ita scilicet ut nonnulli ubi concitati ad iram sunt, uel mœrore uel uigilijs affecti. Euidentissime enim tum in conualescentibus ex diutino morbo talia fieri cernuntur, tum ijs qui calido & sicco sunt temperamēto. Quam uero ratio ipsa fidem huic rei facit, alibi iam dicta est. Dicentur tamen & nunc eius rei summa. Mordens halitus & succus ubi per sensibilia corpora fertur, horrores, & inæquales totius corporis concussionses (ἐίρη græce dicunt) facit: & in ijs quibus cute stipata, quæ prius transpirabant, iam sunt retenta. Quoties enim fuliginosa sunt, febres accendunt. Ergo eiusmodi halitus & succos, tum multa & uehemens dimotio, tum uigilia, & ira, & dolor, & cura, augent: tum proxime ab istis unum illud per se interdum augere eos sufficit, utiq; si cibum quis non sumpserit. Efficitur enim corporis habitus in ijs naturis, quæ facile amaram bilem generant, ex longa inedia biliosus. Si igitur tum id incidat, tum æger motu quopiam ualentiore q̄ pro uiribus usus, mordentium excrementorum impetum confertim foras excitarit: necesse est (ueluti in symptomatum causis ostendimus) uel concussionem quam modo dixi, uel horrore subsequi. Ac concussio

† In græcis ita legitur ἡ δὲ σὺ γνωσκῶν τοῦ ἰσχυροῦ, ἰπὶ οὐδὲν τὰ διαπνεόμενα πρόσθεν, ὅταν ἔλινυσθῶν, πύρετος ἀνέσται. per quos horrores stipata cute, ea quæ prius transpirabāt, qñ fuligines nolant, febres accendūt.

cit. c. p. aph. com. g.
 ca. p. cap. s. g.

† τὸ σφοδρὸν
τὸν ἐξ ἰσχυροῦ
id est vehemē
tissim⁹ oritur
rigor.
† τούτῃ μαγί
σου βίγους καὶ
τῆς παντι
ἀούς τῶν περὶ
πρῆταμάτων
ἀνασθησῶν.
ad uerbū. iter
maximū rigor
ῆ & oimodā
excrementorū
insensibilitatē

A cussio quidem ista succedet propter eorum quæ feruntur excrementorum, tum multitudinem, tum acrimoniam, tum impetus celeritatem, tum laborantis virium infirmitatem. Nam & quæ multa paucis, & quæ qualitate sunt insigni, ijs quæ ita nō sunt, mordent magis: pari modo & quæ cum celeritate feruntur, ijs quæ tarde. Iam vires ubi ualentes sunt, omnia contemnunt ac tolerāt: ubi infirmæ sunt reddita, vel abs quouis offenduntur. Horror fiet ubi & qualitas eorum, & impetus velocitas est remissa, tum copia minor: ac potissimum cum vires tristanti obstitit. Si vero iam dicta largius remittantur: ne horror quidem fiet, sed uel ulcerosus quidam sensus, vel tatum inæqualitas. Ergo coeuntibus omnibus iam dictis, † quod vehementissimum est oritur: utique supradicta totius corporis cōcussio: † rursus remissis omnibus, nullus ex transitu excrementorū fit sensus. Quod si quædam sint, quædam non sint, & quædam maiora sint, quædam minora: in eiusmodi mitionibus media latitudo omnis, † quæ inter id quod maximum est, quod ἰσχυρος græce vocari diximus: & minimum, qui est nullus oīno excrementorū sensus, † effici. Itaq; nihil mirū est, si dictarum causarum quælibet vel per se, vel cum alijs iuncta, alij inæqualitatem, alij vlcis quæpiam sensum, aut horrorem, aut dictam concussionem asserre videatur. Nam pone vires imbecillæ sint, corpus ipsum admodum sensibile, (quippe id quoq; ostensum est non parum ad eiusmodi symptomatum generationem conferre) habitus autem corporis gracilis, & temperamentum biliosum, stomachusq; similiter bili affectus: tum his omnibus accedant inedia cibi, & uigilie quæpiam, & tristitia, & sollicitudo: ad hæc progressus à domo, qui ex urgente quapiam causa, sit necessarius: postea his propositis (id quod aliquando fieri uidisti) det sedulo operam, ut plus itinris per urbem, re ita postulāte, festinus peragat: nunquid huic ex eo qui excitatus est mordentiū excrementorum motu, primum quidem inæqualitas quædam, mox vero etiam horror prompte incidet: quod si motum quoq; continuat, vel cibum sumere non anteuertat, protinus etiā febris? Equidem ita febricitantes aliquos ostendi tibi, maxime ex ijs qui è longo morbo conualuerant. Quorum cum vni forte fortuna occurrissem, qui mox ante horrescere cepisset: ut rē exposuisset, dato ex uino diluto pane, continuo horrorem inhibui. Verum hunc (vti scis) per viam in officinam quandam perductum, febricitare prohibui. Alios uero qui prius se domum suam recepissent, in ipso principio horroris, uel paulo posteriore cibauimus. Atq; vt semel dicam, quibus incipientis adhuc accessione aderāt symptomata: ijs omnibus panem ex uino diluto ac calente mature exhibens, & horrorem statim inhibui, & febrem prohibui. Quanto uero hos citius cibaueris, tanto scilicet magis febrem prohibueris. Quod si paululum aliquando morere, utiq; febris neta tum quidem, calor tamen multus ijs aduenit: simillimè planè ijs qui per uehemens frigus factō itinere, reuersi domum, calidis sunt nutriti. Quippe si plusculum morere, maiorem calorem sentient, talemq; ac tantum, ut dubites an hunc, febrem appelles. Sin duæ horæ ab initio inæqualitatis interpositæ sint: nutries tunc quoq; modo horror adhuc duret, prædicens tamē quod hi febricitabunt, cæterum innoxia febre, & cui cutis mador succedet. quo factō, tum lauare, tum rursus nutrire debebis. Quod si horror præterierit, ac iam planè febricitent, cibādi id temporis nō sunt, sed decrefcente iam accessione, illico sunt nutriendi, integritate non expectata. In nullo nanque squalido affectu commode finitur accessio, priusquam illi vel ex lauacro, uel humido uictu, humectatio accesserit. Hæc ego omnia cum operibus indicarem, qui me uel laudabant, uel æmulabantur, scilicet quod supra eorum opinionem erant quæ egeram, παραδοξοποιον, quod paradoxa facerem, (vti scis) uocabant. Cum uero ratione de iisdem differens, docerem aliquos ante accessione esse cibandos, aliquos in ipsa, idq; uel inclinare iam incipiente, uel etiam in ipso summo vigore: tum παραδοξολόγον me, quod paradoxa dicere uiderer, appellabant. Ergo quid facias his hominibus, quibus nec opere, nec ratione persuaderi potest? At, inquiunt, fieri nequit, ut eiusmodi affectus quis agnoscat. quomodo igitur nos eos agnouimus? Videtur ne cuiquam fieri non posse, ut calida & sicca intemperies agnoscat, uel quæ ab ortu usq; fuerit, uel quæ in præsentī tempore talis sit reddita? Mihi sanè tam uidetur facile, quàm has ipsas agnouisse literas. Quid illud uero, si huic non sit adhuc in succis putredo vlla, illi uero sit, non posse uobis uidetur hoc discerni? Mihi posse uidetur. Nam & ex pulsū, & vrina, & ex ipsa nonnunquam, quæ in calore est qualitate, euidenter id discernimus. Quod si propterea quod nec ipsi quicquā discere uolunt, nec sese exercitare, scientibus parum credunt: quid uetat quod minus tum geometris ipsis, tum arithmetiis, tum reliquis artificibus omnibus nihil credant?

Calidas & siccas naturas in ediam non tolerare, ac de primis capitibus, quibus ratio cibandi continetur.

CAP. 5.

Misso igitur hoc genere hominum, rursus seriem sermonis nostri persequamur. Caliditas & siccas naturas aduersissima res inedia est, ac febrium paratissima causa. Voco naturas calidas & siccas, non solū quæ à primo ortu tales ex proprio tēperamento sint, sed et quæ posteriore ex calido siccoq; uictu, & plurima dimotione, & uigilia, & cura, & tristitia, & regione calida siccaq; & tēpore estiuo, & cœli statu calido siccoq; sint acquisitæ. Sanè licet & citra temporis anni mentionē, in eiusmodi sermone statum cœli solum nominare. Verum si altius repetam, id quod dico magis credes. Calida & sicca temperamenta, siue ea ex prima origine talia sint, siue ex uictu

&

Gal. methodi medendi

& immodico labore, & animi perturbationibus, & regione, & cœli statu, inedia vehementer læ- **E**
 dit. In hac dictione, ipsis saltem uerbis, omissum est anni tempus: potestate tamen omissum non
 est, utpote quod in cœli statu comprehenditur. quando calidus in summo siccusq; cœli status iā
 dictam temperaturam efficit. † Hic autem status † alio anni tempore quā æstate planè incidere
 non potest. quando nec in autumno, nec in vere, multoq; minus in hyeme fieri potest, ut calidif- **† quæ,**
 simus simul siccissimusq; cœli status fiat: sicut nec humidissimus pariter frigidissimusq; in alio q̄
 hyeme. Ob hæc igitur ipse quoq; aliquando prætermissio anni tempore, cœli statu sum conten-
 tus. Liceat tamen cuiq; nominibus quibus velit uti: modo à rerum natura non discedat. Est por-
 rò rerum natura, qualem & modo diximus, & nihilominus nunc dicemus. Nam quæ maxime
 sunt ad curationem necessaria, eademq; maxime ignorata: nec Hippocrates ipse identidem repe-
 tere grauatur. Igitur inedia siccis calidisq; corporibus, valentibus quidem noxia est: ijs vero qui
 in calida & sicca æstate febre laborant, quæ scilicet ex vltione, aut labore immodico, aut vigilijs,
 aut comprehensis iam animi mōtib; sit contracta, nō simpliciter noxia est, sed si quicquā aliud, **† πῶτος.**
 planè perniciosā: quippe vel in febres ardentes ex ea incidunt: à quibus, nisi prius mors occupet,
 in heclicas migrant, atq; ab his in marasum; vel protinus ab initio † † ardentibus præteritis, in **F**
 heclicas. † Maxime tamen (ut dictum sæpius est) siccis calidosq; affectus statim à principio he-
 clica corrumpit: sicuti mulieri accidit, quæ autumno ex tristitia & vigilijs febricitare cœpit: perseue-
 rauit autem ad plurimum hyemis. Hanc quarto die (ut scis) vidimus, deprehendimusq; statim he-
 clicam esse febrem, cum alia quam humores excitant coniunctam. Curatio autem vna tū fue-
 rat, ut frigida tempestiue & moderate daretur, consuetæ scilicet hanc per sanitatem bibere. Verū
 alijs curatio huius erat commissa: quare nobis silere est visum. Alteri vero qui eodem tempore
 ægrotarat, & se nobis commiserat: quoties nutritus est, fontanæ planè gelidæ dedimus interim bi-
 nos cyathos, interim ternos: quādo frigidam simul multam sibi dari, qui ita sunt affecti, citra no-
 xam nō ferunt. Quocirca vtilissimū est, vbi febris ideam perspexeris, in prima statim accessione
 minore cum periculo, copiosiore frigida vti, corporibus ad validam siccitatem nondum perdu-
 ctis. Qui enim in feruoribus sub canicula ex ira febricitauit, (iuuenis autem hic erat siccus & cali-
 dus) vbi in prima accessione duas frigidæ heminas bibisset, statim quidem vomuit flauissimā bi-
 lem, non multo autem post etiā deorsum excreuit. Deinde cum rursus post cibum aquæ circiter **G**
 heminam similiter sumpisset, iam febricitare desit. Non defuere tamen medici, qui cum nullam
 à principio febris speciem agnoscerent, sed postea cum iam præterijisset occasio, intelligentes vel
 in heclicam, vel etiā in marasmoden febrem ægrotantem incidisse: frigidam bibendā, nos imi-
 tantes, præbuerunt. Sed nemo metam attigit. Nam magna sollicitudo habenda est in ijs qui ita se
 habent, de frigida potione mensura. De qua paulo post dicemus, vbi propositæ disputationi fi-
 nem imposuerimus. Quippe æger is, quem ante descripsimus, exēplo omnibus est, quibus pro-
 pter siccitatem à principio statim dari cibus debet, et si febricitare iam incipiant. Nam cum accē-
 ditur in his febris propter mordentem acrimoniā ex calfacti attenuatq; ex Sole & inedia & labo-
 ribus succi, maximum eius remedium est humidū nutrimentū: sicuti è diuerso vbi ob copiam, vel
 obstructionem, vel phlegmonem, vel (ut semel dicā) humoris alicuius putredinem febris est or-
 ta, maximo malo est cibus. Atq; hos quidē nec in inclinatione febris citra noxam nutrias, nedum
 ipsa accessione inuadente: illos vero omni certe tempore, sed potissimum per inclinationem. Me-
 quoq; subinde vidisti eos qui ex abundantia, & qui ex phlegmone laborarent, sub longa inedia
 tenuisse sic, ut prorsus ante septimum diem non cibarem, sed sola mulla contentus essem, viribus
 scilicet valentibus. Quosdam eorum, quibus videlicet vires validæ non fuerāt, aut stomachus bi-
 liosus, aut imbecillus, aut plus iusto sensilis, solo pitisanæ cremore vsq; ad septimum diem traxi, **H**
 quo morbus † in summo esse incremento † debuerat, aut et omnino per crisin discuti. Sunt igit
 tibi à primo statim die in omni ægro spectanda duo illa quæ Hippocrates iussit, à quibus cibandi
 consilia petas, morbi summus vigor, & ægrotantis vires. Postea si transiri summū incrementum
 sine omni cibo potest, in cibi abstinentia hominem seruabis. Sin exiguū adminiculum requirat,
 abunde erit sola mulla: Quod si maius desiderat q̄ sit ex mulla, pitisanæ cremor satis erit. At si fas
 non est summū morbi incrementū, aut tenui victu, aut inedia trāsmittere: id agendū, ut homo statim
 in primæ accessionis inclinatione cibetur. Aliquos uero eorū (ut dictū est) & cū inuafura adhuc est,
 & cū incipit, cibabis. Sint porrò hi sicco tēperamēto ac calido, aut à primo ortu, aut certe illo tem-
 pore oportet: tū viribus necessario imbecillis, neq; n. fieri pōt, ut abunde siccū calidūq; corpus
 cū febricitet, viribus sit valētibus. Si tñ cū eiusmodi febris ac corpore, momentanei mēbri phleg-
 mone sit cōiuncta, oīno eger moriet (nā id quoq; prædixisse me semp, nunq̄ uero falsum, ipse te-
 stis es.) Magisq; id certū est, si pulmonis, vel mēbranæ quæ costis subtendit, vel uentriculi, uel iē-
 cinoris phlegmone sit. Etenim quæ has partes phlegmonæ occuparunt, non modo ijs qui tam
 imbecillis sunt viribus, sed et ijs qui valētiores ipsis sunt, mortiferæ esse solent. Nāq; salus tum
 pleuriticis, tum peripneumoniacis, adde et synanchicis, i. qui angina laborant, est ipsum viriū ro-
 bur: Non secus uero & quibus uel iecur, uel uētriculū, phlegmone obsidet. Nam quod ad pleg-
 monem quæ in ijs est partibus, spectat, minime planè est cibandum: quod ad uirium infirmitatē,
 utiq;

idem s. aph. eorū. 67. M.

*id. s. p. d. diff. feb. cap. 9.
a. 5. lib. 8. cap. 17.*

† πῶτος.
 † heclica ipse
 aduenit pter-
 gressa febrem
 ardentem.
 † si iudicium est
 in impressis ut
 Linacer uertit
 πῶτος aut. i.
 tēperaturas ē i
 qbuldā antiq;

† Αλ. πῶτος
 μῶτος. i. declis
 narc.

A utiq; saepe. Ita necessario aut vires resoluent, aut phlegmone augebit. Atq; haec mihi latius fortassis q; p re pposita sunt dicta, qui praesertim hoc libro statuerim de febribus q; absq; phlegmone infestant, diliterere. Ceteru tractationis couenientia fecit, vt quatenus necessariu esset, digrederemur.

Quo pacto praecauendum sit ne febris in squalente habitu in heclicam pertransseat, ac de duplici putredine, quae febres accendit.

CAP. 6.

D enuo igit redeamus ad febres, quae iam comprehensis febribus sunt affines, quas nominare heclicas solemus. Na qui supra descriptus a me iuuenis est, heclica febril laborasset, si mirifica diatriton transigere fuisset coactus: nisi tñ prius ab ijs qui absq; methodo victus rone ordina re consueuerunt, fuisset intereptus. Proponat igit alius quispiã, cui cu supradicto caetera quide oia sint eade, vires tñ tanto sint valentiores, vt tridui inedia tolerata duret: Necessesse est hunc, si modo ita cibe q; eadmodu cibant q; diatriton extollunt, in heclica incidere. Na ij primu in quarto ipsum cibaret, post in sexto, mox in octauo, deinde in decimo. q; talis est (vt saepe vidisti) eorum cibandi formula. Prima quide cibatio post primã diatriton, relique alternis diebus. Protinus aut (arbitror) & ex artomelite, i. pane ac melle siccaffent eius praecordia. na id quoq; ex legibus eiusmodi medicoru est, siue phlegmone viscus aliquod laboret, siue secus. At quoadmodu quide eos cibare qui ita laborent, inter initia conueniat, supra est dictu: sed nihilo tñ secius nunc quoq; summatim repetet. Quoties vel ex lassitudine, vel ira, vel pluribus curis, vel vigilijs, vel tristitia, vel lo ga inedia, vel vniuersis vnã (sicut in supra descripto iuueni) coeuntibus, siccatu corpus est, ac febris inualit, q; arida reddat cutē, & igneu habeat calorē, vtiq; hunc talē timor est febril heclica correptu iri: potissimu in estate, ac coeli statu calido siccoq;. Oportet aut q; primu ptisanã cremore, & sorbitione ex alica nutritu, paneq; post oblato, aquae frigida potione hoiem cures. quippe protinus extinguit ac cessat omnino febris: modo (vt dictu est) nec phlegmone aliqua ei sit adiuta, nec putredo humoru. Na si horum vteruis sit, attendere diligenter oportet ac discernere, quo primu tempore aqua frigida dare homini sit audendu. Ego, n. talium quoq; non paucis de di, tutius esse ratus phlegmonas in praesens augere, q; sinere hominē heclica febrim incurere. Vbiq; igitur (ut semper dicere soleo) curatio dignotionē, praenotionemq; consequit. Si quide & dignoscat quod praesens est, & praenoscat quod ex eo futurū est, oportet, qui vult notabilis efficaciae remedio vti. Si tñ magnum fore incommodum vel humoru putredini, vel phlegmonē coniicies, a frigida quide danda abstinebis, refrigerantibus aut remedijs, quae foris applicantur, vteris: modo ea super os ventriculi, aut tota praecordia, modo super pectus imponens: vbi, si plurimum subesse, caloris maxime iudicabis. Sanē diximus ijs qui ita laborant, balnea quoq; esse non incommoda. Dico ijs, qui siccatu plurimu corpore sunt, & ex aliqua earu quae dictae sunt causarū, citra humoru putredinē febricitant. Monstratu vero nobis est in ijs quae de febribus scripsimus, phlegmonas quoq; pp putredinē humoru qui in ipsis habent, febres sublequi. Quocirca, siq; dicam febribus quae ex putredine accendunt, tale quippiã conducere, vel non conducere: et eas quae a phlegmone excitant, in coi putredinis genere cōprehensas intelliges. Sicubi vero deinceps vtrūq; noia re videris: scias eas quae ex phlegmone, ab ijs quae ex sola putredine ortum habent, tum discerni. Cuiusmodi aut sit phlegmones affectus, tum in libro de inaequali intemperie, tum vero in eo qui de tumoribus praeter naturam est inscriptus, docuimus. Admonuisse tñ & nūc te non sit inutile. Cū sanguis calidus copiosior in aliqua animalis partem procubuit, maiora eius vasa protinus distenduntur, vtpote abundantiae continendae non sufficientia: Ab his deinceps quae minora sunt: Mox, vbi nec in ijs satis continet, exudat foras in ea ampla spatia, quae inter vasa sunt, sic vt et oia quae in cōposita carne habent, loca occupet. Atq; haec quidem est phlegmones affectio. Possunt vero & sine hac in ipsis vasis humores aliqui putrescere; idq; aut in vna animalis particula, in finibus ipsorum impacti; aut et in totis eorum capacitatibus, quae inter bubones & alas sunt, comprehensi. Cum igit (ceu diximus) citra putredinem squalenti corpori febricitare contigerit, caput totius curationis, in ijs remedijs quae refrigerent & humectent, statuere oportet.

Sex esse materiae differentias, quibus frigus et humiditas heclicis febribus conciliantur.

CAP. 7.

P orro duplex genere est harum rerum prima materia. Vna eorum quae foris admouetur. Altera quae intrò in corpus sumuntur, quae sanē & prosperomena, id est sumenda, vocant. Extrinsecus corpori incidunt tum aer ipse, qui nos ambit; tum pharmaca quae cunq; humectandi refrigerandiq; vim obtinent: & tertium praeter haec, dulcis aquae balneu. Intrò in corpus sumunt quae eduntur, ac bibuntur; & inspiratus aer. Ab his generibus tentandū est propositis hoc loco febribus tum humiditatē, tum refrigerationē comparare. Verum refrigeratio, quonia per efficacissimã qualitatem inducitur, & parui temporis est, & periculosa, contra, siccitatis per ea quae humectent curatio, vt longi temporis est opus, ita minus est, q; refrigeratio, periculo exposita. Igitur dictas sex materiae differentias deinceps iam examinemus, ab ambiente exorli.

De eligendo ac parando aere, qui heclicis febribus conueniat.

CAP. 8.

H ic igitur si tēperatus est, qualē se exhibet, vtiq; tali nobis est vtēdus, nihil amplius de eo sollicitis. Sin admodu calidus est, vel admodu frigidus, p calido inducendus arte contrarius est, subterraneis inuentis domibus, quae & frigidissima sunt, & maxime perflata, & ad septentrionem versa,

Gal. methodi medendi

verſæ, tum auris quibusdã, quæ iſtis ſint prõpria, opera noſtra paratis: aliàs ex euripis, in quo ſe
 deſciant multi aquarum fontes: aliàs aqua frigida de valis in vaſa tranſuſa. Iã hoc ſtatim ẽt ſom-
 niferum eſt. Præterea domo aſſidue aqua quæ prorſus frigida ſit, aſperſa: ac roſis plurimis humi-
 fuſis, aut vitũ capreolis, aut ruborum ſummitatibus, aut leniſci ramis, aut deniq; reliquarũ quæ
 refrigerent ſtirpiũ aliquibus. De quibus ẽt prius eſt dictum. Turba quoq; hominũ ingredi pro-
 hibita, nam id quoq; domũ calefacit. Atq; ita quidem calidiſſimũ aerẽ refrigerare, qui. ſ. in æſtate
 calida & ſicca accidit, eſt tentandum: quandoquidem in hyeme calidiſſimus eſſe non poteſt; ſicuti
 nec frigidiffimus in æſtate. At ſiquis modice frigidus eſt, hoc eſſe contẽtos oportet, nihil aut ma-
 chinantes, aut de temperie eius alterantes. Qui vero frigidiffimus eſt, utiq; quatenus reſpirãdo at-
 trahitur, admittendus eſt, ut qui calorem, qui eſt in corde, admodum refrigeret: non tamen quate-
 nus extrinſecus ægrum contingit, quippe id denſat cogitq; cutim, ac putrẽdinoſorum humorũ
 effluxum tranſpirare prohibet. Siquidem per pulmonẽ, quod rarum viſcus eſt, difficile non eſt,
 ut tum qualitas ipſius, tum ẽt ſubſtantia ad cor facile perueniat. At per cutim fieri nequit, ut eius
 vel qualitas, vel ſubſtantia ad cor perueniat, utpote prius denſatã. Nam quod in libris de ſimpli-
 cium medicamentorum facultate, de iſis quæ vehementer adſtringunt, eſt dictum, id hic quoque
 reuocari ad memoriam debet: ac ſciri, qui nimium frigidus aer eſt, hunc cutim denſando, ſemp-
 ſibi ipſi viam præcludere. Scire tamen licet maius fore ex frigida inſpiratione cõmodũ, q̃ ex cute
 denſanda incommo- dum: præſertim cum operimentis hanc calfacere licet. Porro vtendum maxi-
 me eiufmodi aere eſt in iſis hecãticis quibus primũ quod afficitur, ipſum eſt cor: Æque ut ſi ventri-
 culus primũ eſſet afflictuſ, ipſi per comẽſta & bibita eſſet ſuccurrẽdum. Huic. n. illa cum inte-
 gris adhuc viribus occurrunt: ſicut cordi inſpiratus aer. At iecinori ex inſpirato aere nulla certe
 vtilitas accedit: a comẽſtis vero & bibitis, minor planẽ q̃ ventriculo: cæterum aliqua non obſcure
 aduenit. Cõmunis autẽ omnium ſanatio eſt per ea quæ extrinſecus applicata refrigerant & hume-
 dant. Atq; in his quidẽ viſceribus } magna ex parte hecãtica maraſmodesq; febres accidere cõ-
 templati ſumus. Superueniunt tamen aliquando & pulmonum ſiccis calidiſq; intemperamẽtis.
 Attamẽ oportunitate eiufmodi febribus id viſcus non eſt, utpote humidum laxumq;. Incidit
 præterea & pectori, & pingui mẽbrana, } quod Meſarion dicit, & ieiuno, & colo: interim vero
 & vtero, & renibus. In ſepto vero tranſuerſo } maraſmum non vidi: hecãtica ſanẽ febrem vi-
 di, & hanc ſemel quidem planẽ abſolutam, ſæpe vero citius interimentem q̃ planẽ eſſet cõpleta.
 Eiufmodi nanq; affectũ & ſpirandi difficultas, & delirium excipere ſolet. Ex quibus magna ex
 parte prius moriuntur, q̃ hecãtica prorſus ſit perfectã. Eſt autem eorum agnitio facillima, tum ex
 pulſus duritia, tum ex eo q̃ præcordia plurimum trahuntur ſurſum, tum ex difficultate ſpirandi,
 quæ illis eſt & inæqualis & varia: quippe aliàs quàm maxime paruum & frequens ſpirant: rurſus
 aliq̃n manifeſte ſpiritum tardant: dein ſubito quemadmodũ gementes reſpirarunt, vel duplicem
 ſpiritus intromiſſionem, quaſi ſuperinſpirantes, vel duplicem foras miſſionem faciũt, } veluti re-
 ſpiratio reſpirationem cõprehendat. Reſpirant vero hi ſæpe & reliquo thorace toto, non ſenſi-
 biliter modo, verũ etiam notabiliter, tum operas ſcopulas, quas Homoplatas vocant, attollẽtes:
 aliq̃n admodum raram & magnam reſpirationem edunt: utiq; cum delirij malũ præcipue domi-
 natur. Verum præſentis inſtituti non eſt, vel laborantiũ partium notas, vel earum cauſas referre.
 Quare denuo ad curationes reuertamur: æſtimemusq; quas vires propoſitæ iã materiæ aduer-
 ſus hecãticas febres habeant. Sanẽ diximus iam nonnulla de aere, tum calido, tum frigido: qui præ-
 cipue quidẽ eſt vtilis, cũ quod primum afficitur, ipſum eſt cor: quĩs conferet & in reliquis febribus
 non parũ, q̃n quidẽ in his quoq; necelle eſt cor ſimilẽ intẽperie recipiat: citra quã nec maraſmus,
 nec hecãtica, nec reliquarum vlla febrium conſiſtere põt. Quo facile apparet ẽt pulmones, vbi. ſ. ij
 ſunt qui primum patiuntur, plus cæteris omnibus refrigerantem aerem requirere.

De parandis medicamentis, quæ extrinſecus hecãticis admoventur.

CAP. 9. H

Sequitur iam ut de iſis medicamentis agam, quæ extrinſecus admota humectent, & refrige-
 rent. Porro horũ quoq; ea deligenda eſſe, quæ citra vehementem adſtrictionem refrigerent,
 neminem latet. Talia. n. præter q̃ non humectant, etiam demittere frigiditatem ſuam alte non
 valent, propterea q̃ cutim cogunt, ac coarctant. Optima vero ſunt, quæ non modo citra adſtri-
 ctionem refrigerant, ſed etiam corporis ſubſtantia ſunt tenui. Ac quæ quidem abſolutiſſime te-
 nuium partium ſit, ſubſtantiam exacte frigidam inueniſſe, fortãſſe non eſt. Dixi, exacte, propter
 acetum, quod cum omnium (quæ nouimus) poteſtate refrigerantium planẽ tenuiſſimarum ſit
 partium, admittam ſibi aliquam caliditatem habet. Præterea corpora quæ contingit, ſiccant, quĩs
 ad imaginationem ſit humidum. Quo fit, ut ad eos affectus, quos humectari & refrigerari expe-
 dit, ſolo eo non vtamur, ſed tanto aquæ frigidæ admixto, ut poſſit bibi. Cæterum quãquã corpus
 quod abſolute tenuium partium ſit, & ſimul frigidum, inuenire non eſt: attamen deligi materias
 oportet, quæ ad eiufmodi medicamenti compoſitionem maxime ſint idoneæ. Ac dictum quidẽ
 latius de his eſt in opere de medicamentis. Dicitur autem in exemplis nonnihil & nunc, quò in
 hoc quoq; genere membratim ſis exercitatus. Incipiam autem ab eo medicamine, quod omnĩũ,
 quæ humectent ac refrigerent, eſt ſimpliciſſimum, quo etiam aduerſus eryſipelata vtor, & phle-
 gmonas

in ca. p. 2. diff. febr. cap. 19.

in p. 4. ſimpl. med. cap. 19.

E
 * in d. h. i. ſua
 ues.

* ομηριονας
 δων Α. ουγκας
 ομινων. i. corũ
 q̃ cõburũtur.

† επι τούτοις
 τοις σπλάγ-
 χουσις. i. ob hec
 uiscera
 incidit p̃terea
 ea ob pectus,
 & pingue m̃s
 branam &c.
 † επι δ̃ τ̃ τ̃
 διαφρογματος
 i. ob septũ aut̃
 tranſuerſum.

† καθ̃ επι
 ιπι κ̃ π̃ ιοιτις
 i. ueluti ſup̃er
 expirantes.

Gal. methodi medendi

sequentibus dicitur. Quaedam namque remedia complicatam quodam modo duplicemque facultatem habent, ita ut & prima ratione proficiant, & ex accidente. Quod genus & balneum est. Nam frigidae potio per se quidem proficit, utpote actu refrigerans. Succus autem vuae immature potestate refrigerans medicamentum est. Atque haec quidem ambo refrigerant primum, id est per se ipsa, nec intercedente alio. At sanguinis missio (veluti prius indicauimus in febribus continentibus, quas synochos vocant) non primum, sed ex accidenti calidam aliquam intemperiem sanat. Ad eundem modum & clyster, & purgatio, & fomentum ex calido liquore, & cataplasma quod digerat, aut concoquat. Vtranque vero facultatem in se comprehensam habet propositum nunc in sermone balneum: utpote ex partibus variis facultate praeditis compositum. Quippe ingredienti in aere versantur calido, postea in aqua calidam descendunt, mox ab hac egressi, in frigidam, postremo sudorem detergent. Potest autem prima eius pars materiam per totum corpus, tum calfacere, tum vero liquare: praeterea quae inaequalia sunt, aquare, & cutim rarefacere, & multa quae sub hac ante detinebantur, vacuare. Secunda eius pars, ubi quis in sicco corporis affectu ea vitium, potest maiorem vtilem solidis partibus immittere. Tertia balnei pars potest, ubi quis frigida vitium, & totum corpus refrigerare, & cutem densare, & vires firmare. Quarta vero corpus per sudores citra refrigerationis noxam vacuare. Ergo cum haec omnia circa hominis corpus efficere valeat dulcis aquae temperatum balneum, & praeter haec etiam si quis intempestiue lauatur, tum horrores, tum cutis densitatem, tentandum nobis est omnia deinceps distinguere: ac primum de illis sermone facere, qui cum in balneo se lauant, horrore tentantur. His. n. vna (ut sic dicam) continens excitationi symptomatis causa est: Alia quae hanc praecedunt, multae. Sanè horrores causam esse dicimus morientium excrementorum confertim actorem citatiorem motum. Proinde quibus horum est abundantia, caro vero, ac cutis densae, siue balneum sint ingressi, siue steterint in Sole, siue quoquo modo, vel gestati, vel perfricti, vel exercitati, vehementius sint dimoti, utique ipsi horror incidit. Contra, quibus haec pauca sunt, & corporis habitus, ut laxetur rarefiatque à balnei calore, promptus, ij non modo non horrent, sed etiam meliores redduntur, utpote excrementis per id vacuatis. Quo rationabilius nec in febrilis significationis principio, nec in incremento quisque aegrotantem lauit. Quippe densata est hoc tempore coarctataque cutis ipsa, & quae sub hac habetur carnea substantia. At in febris inclinatione, vel incipiente, vel pcedente, vel amplius progressa, & nos sepe, & alij medici nonnulli multos saepenumero aegrotos lauantes non parum his contulimus. Porro quoniam inclinatione incipiente, aut iam progressa, aut etiam in summo incremento (interdum enim id quoque accidit, tamen raro) aeger in balneum sit ducendus, in sequentibus definiemus. Nunc cum de generali facultate singularum balnei partium disserere institui, vnum omnium primum exponam. Dicoque multos eorum qui cruditate laborant, plures vero eorum in quibus mordentium excrementorum abundantia subest; omnes praeterea qui vel in febrili significatione, vel in ascensu, etiam omnes qui in summo sunt incremento, praeter admodum paucos, siue hi sint in balneum ingressi, siue steterint in calido Sole, siue exercitationes, frictiones, gestationes, uel tentauerint, merito horrescere. Singula namque horum confertim & impetu agi excrementa subigunt. Cum igitur tam adhuc densa lauantis cutis sit, ut ad primum ambiens aeris occursum nequeat naturalem suum habitum recipere, sed maiore ad id spatio indigeat, excrementa vero foras versus ruant vniuersa, & retineri illis ea est necesse, & qua sub cute sunt acruata, & qua per carnes ferunt, mordere. Porro in libris de causis symptomatum indicauimus mordentia excrementa, ubi per sensibilia corpora feruntur, tum concussiones, quas *εἰρη* vocant, tum horrores excitare. Ergo quamobrem horreant in balneis omnes qui ante sunt comprehensi, iam causas inuenimus. Pari modo, & cur non horreant quibus aut nullum est in corpore excrementum mordens, aut tantillum ut facile vacuet. Ergo de his deinceps loquamur, propter quos etiam de ijs qui horrent, meminimus. Si quis enim balneum ingressus non inhorruit, sed laxata est illi rarefactaque cutis, huic planè necessario praedicta succedent, excrementorum vacuatio, equalis per totum corpus calor, exiguorum meatuum rarefactio, tensorum relaxatio, densatorum fusio. Ac vacuatio quidem excrementorum, omni febrili est utilissima: Pari modo, & rarefactio, & relaxatio: Fusio tamen & calor non item. Sed calor omni febrili est inimicus: quoniam refrigerari, non cal fieri febrim affectus postulat. At fundi aequaliter, id solidis quidem aialis partibus non est alienum: Succus certe non perpetuo est vtile. Sed quoties in aiali, vel phlegmone quae iam, vel affectus phlegmone similis constitit, vel vtrius abundantia, siue ea quae ad vires confertur, siue ea quae ad vasorum capacitatem, oium profecto inimicissimum. Ac phlegmone quidem, cum calefacti, & liquati succi ad ipsas confluunt, augentur. Tunice vero vasorum impares abundantiae, quae iam ex liquatione spiritu est impleta, distenduntur: ac vires hoc ipso male afficiuntur. Ergo calidis his licetque affectibus, de quibus agebamus, emissio mordentium est salubris: fusio enim eorum est citra periculum. Calefactio tamen noxa non caret. Atque haec quidem ex prima balnei parte ijs qui ita laborant prouenire, modo tempestiue balneo vtantur, memoria teneamus. Transcramus modo ad secundam eius partem, quae erat id quod maxime proprie lauatorum vocant. Ergo in hac sicut ex humectatione iuuantur, sic ex calore nihil illis commodi accedit. Accedamus & ad tertiam, in qua & refrigerantur innoxie quae fuerant excalfacta, & vires firman.

B
 * *επιπονη*
 † In codicibus grecis impressis, ac antiquis ple risque legitur, *επιπονηται δὲ ὄλου τὸ σῶμα, καὶ χίον τὰς ὕλας.* id est totum corpus equaliter calfacere, tum materias fundere. Linacem videtur legisse ut aliq. etiā cod. legit. *δὲ ὄλου τοῦ σώματος,* vira tū sit mors horrore, paulo infra indicantur verba illa, videlicet *αἰθῆ* *lis* *per totum corpus.* &c.
F
 * Impressi cod. & multi ex antiquis legunt, *κατεχόμενον,* ut Linacem vertit: sunt tamen qui legunt *καταχόμενον.* i. sula erant.
G
H
 * *επιπονηται*

Stravium vult q. nph. am. 13.

lib. 2. cap. 5.

vult ea iam 9.

Siqua

A Siqua vero & rarefacta, & iusto plus sunt laxata: ea in naturalē redeunt mediocritatem. id quod quarta balnei pars indicat. Quippe quibus oīa rite sunt adhibita, ij post frigidā vsū adhuc sudāt, & omnia ipsis excrementa vacuantur. Itaq; ex oibus que de balneis retulimus, vna summa colligitur: q̄ vacuatur q̄dem quicquid in corpore, vel fuliginosum, vel humidum fuit: consistunt autē in naturali symmetria, tum caro ipsa, tum cutis, solidarum partium ariditas corrigitur: & calor nō modo is qui ex lauacro accessit, verū etiam qui prius fuit, ex frigidā vsū submouet. Maximo huius rei documento est stātus, qui ex eiusmodi balneo redditur, postq̄ in Sole feruente iter fecerimus. Quippe accedimus ad id, ne loqui quidem, pre lingue, & fauciu ariditate, valentes: totumq; corpus stipulā ritu aridum habentes. At egressi ē frigidā, illico omnia pro naturā habitu recipimus: nec febrili calore vexati, nec siccitate afflicti, prompteq; loquentes, ac plurima sitis parte leuati. An igitur euidentius adhuc balnei vires in sicco & calido corporis affectu cognoscere desideras? Ego sanē nō arbitror. Licet autē cui placet, experiatur quod incōmodum sequatur, vbi tali peracto itinere non lauerit. Aut. n. statim febricitabit, aut multo plenus tadio, grauato. s. capite, perseuerabit: potissimum si frigidā calorem nondum extinxerit. Multi tñ iuuenes eiusmodi cōfectis itineribus, vbi illico se in aquam frigidam proiecerint, iuuantur: ac potissimum qui valentibus sunt viribus, & frigidō solio assueti. Ita vero & ruri faciunt, vbi q̄ balneā non sunt, in stagna, vel flumina seipos conijciunt, nullo medici iussu, sed ipsa gubernāte corpus natura ad id quod conducat impulsū. Quā eadem etiam ratione carentibus aialibus insinētum inferit ad eorū quā offendunt contraria. Siquidem ea quocq; vbi aestu vexantur, frigidā se lauant: sicuti etiam vbi frigore vrgentur, calida cubilia sibi inueniunt. Eodem cōtrarietatis studio, etiam cum esuriunt, comedunt: & cum sitiunt, bibunt: reliquaq; omnia naturā impulsu obeunt. Ac si certam febricitātium naturā notitiam haberemus, non (arbitror) dubitaremus eorū aliquos assidue in aquis frigidis citra balneum lauare. Nam q̄ sint quidam qui eam desiderant, vel ex ijs quos iuuat, constare potest: vt quibus frigidā lauatio haudquaq; contulisset, nisi eo tempore recte ad eam dispositi fuissent. Verum qm̄ exacta nobis dispositionum notitia non est, ac maxima ex errore impendēt noxa: vtq; eiusmodi præsidia recusamus: potissimū in febris heceticis: quando per has, & pauci sanguinis, & nudum carne, & expers adipis, redditum corpus est. Nullum. n. hi solidarum partium munimen habēt, quod frigidā occursum sine noxa excipiat, sed protinus similaribus ipsis partibus occurrit, a quibus oēs animantū actiones obeuntur. Iuuenis vero q̄ cui abunde sit carnis, ætatis tempore, atq; in febris summo vigore, modo nulla viscerum phlegmone subsit, si in frigidam se coniecerit, sudabit. Quod si frigidā lauatiō sit assuetus, securus remedio vtef. Verū de eiusmodi corporibus post agetur. Qui autem ex calida, & sicca intemperie, hecetica febricitāt, ac potissimum qui iam marasmodes hūnt, ijs vbi tale præsidium petunt, tutum non est in totam conijci: æque vt nec gracilibus & imbecillis, qui ætate calida & sicca, longa via peracta, refrigeratione indigent. Nā neq; his tutus est frigidū solij vsus, nisi prius fuerint in balneo æqualiter excalfacti. Quippe simile quiddam nobis accidere videtur, cum in frigidum solium post balneū ingredimur, ei quod ferro accidit, cum tingitur. Etenim tum refrigeramur, tum roboramur: quē admodum & illud, vbi candens iam redditum frigidā mergitur. Atq; huius rei causa ad imbecilla corpora inuentā sunt balneā: quā ea præcalfaciant, atq; ad frigidū solium præparent. Non dissimile quiddam faciunt & qui sine balneo frigidā vtūtur, cum scilicet se ab exercitatione in eā saltu demittunt. Siquidem cuiusmodi nobis est balneum, eiusmodi illis est exercitatio: vt quā nō tñ calfaciat, sed etiam insiti calorīs motum a profundo corpore extrorsum concitet sic, vt & frigidā impetui occurrat, & quō minus violēter in profundum ruens viscerum aliquod feriat, aduerferetur, atq; prohibeat. Nam neq; ipsam frigidē substantiam, neq; eius qualitatem oīno integrā vsq; ad viscera pertingere, est salubre: immo & satius & tutius est solam eius qualitatem, q̄ per ea quā intercedunt (vt sic dicam) propagatam, citra substantiam ad profundum permeare. Nam qui hecetica febricitantes ad balneum accedunt, nisi in frigidam sint dimissi, nihil iuuantur. Qui enim aliter febricitant, eorum solidā partes nondum difficile separabilem calorem obtinent. Itaq; etiā ex sudoribus, vna cum insensibili transpiratu, abunde his remedij est. Et sanē diariarum febrium ipsam propemodum substantiam vacuari per hæc contingit. In ijs vero qui ex siccitate & caliditate febribus heceticis vrgentur, solidarum partium affectus candenti ferro est similis. Quo vtq; minus eos in balneis calcescisse dūtaxat humectasseq; contenti esse debemus. quippe cum sic alimentum, incrementumq; febris præbuerimus. Immo melius erit, vt mersis in frigidam extingua mus calorem. At in hoc metus est, ne corpus in diuersa transferas, ac frigidum reddas. Quis hoc negat? Non tñ propterea vitio dandum est, q̄ prospere ex præsidio succedit. Nec propterea q̄ mensura eius deprehendi est difficilis, prorsus est deserendum. Siquidem si aliter liceret, tum ceteras heceticas febres, tum marasmodes sanare, cōsultius esset tutiore via insistere. Nunc quoniā totum curationis momentum in refrigerando humectandoq; consistit, omnibus vero refrigerantibus auxilijs propter corporis horum gracilitatem noxa imminet, necessariū arbitror Thucydidis esse consiliū. Agētes aliquid vel periclitari. Quibus enim alia salutis ratio non est; & que vnica videtur, ea dubia est: necesse arbitror his est aduersos periculis ire. Sed nec error ipse, aut

Septima Classis.

iiiiii ij mortiferus

αμαρτωλός

φ. τινος

φ. τινος διασ
δρασης λόγοςidem. s. E. estrarium
in vit. p. aph. codex 13

Gal. methodi medendi

Mortiferus est, aut irremediabilis. Siquidem quos in extinguenda febre aqua frigida in contra-
 rium affectum transtulit, hos licet in toto quod sequitur tempore calfaciendo sanare. Iam nec peri-
 culum par est, nec frigidi affectus, nec etiam ipsius remediorum. Indicauimus namque tum prius
 in huius operis septimo, tum in libro de marasmo, tum ante hos in libris de tuenda sanitate, fieri
 non posse ut solidarum partium siccitas consummate sanetur. Quod si fieri id posset, utique fieri
 posset ut non senesceret qui ea victus ratione vteretur. Si igitur insanabilis solidarum partium sicci-
 tas est, tum expeditissima in eam per heclicas febres via patet, melius est hominem in frigidam
 intemperiem transferre, ac cui curationem deinde adhibeamus habere. Quippe qui id fecerit, is
 postea noxam oppugnauerit. Qui vero mortiferam insistere viam sinet, is desperatam aegrotanti
 salutem fecerit. Quanto itaque satius est aliquid nonnulla fiducia, vel cum periculo facere, quam spe adempta
 certo perire, tanto profectio satius est potentibus praesidijs pugnare, quam nihil agere. Ergo illico eos
 qui hectica febricitant, omni ratione refrigeremus, antequam progressi in marasum peruenerint.
 Quem autem marasum plane iam occupauit, hunc sanare ne tentaueris. Nam et si calorem eius
 extinxeris, attamen siccitas quae relinquitur, senectutis ritu hominem conficiet, tantisper nimirum
 victurum quoad solidae eius partes reniti aduersus summam siccitatem valebunt. Atqui maluerit
 fortasse propinquorum aegrotantis aliquis, atque etiam aegrotans ipse, aliquo spatio in senis habi-
 tu viuere, quam illico mori. Itaque curare hos quoque cum praefatione expedit, ac in alterum transferre
 marasum, quem iam nominare senium ex morbo insueuimus. Licebit enim his non tamen plures
 dies, verum etiam menses viuere. Ego namque cum iuuenem quendam qui ita laborabat, sanassem,
 reficiens deinde, ac senilem eius imbecillitatem pro senum ratione tractans, non solum in men-
 ses, sed etiam annos viuum seruauit. Nec est quod hic eiusmodi marasmi curationem audire desideres:
 utpote tum in huius operis septimo, dum siccitas & frigidas intemperies sanauimus, traditam po-
 testate: tum operis de sanitate tuenda ea in parte, quae senibus alendis est delegata. Praefens autem
 liber non marasum, sed hecticarum febrium curationem docendam promissit. Ex quo gene-
 re sunt & quae marasmodus graece dicuntur, de quibus tum alia non pauca diximus, quae non mo-
 do rationis, sed etiam vsus iudicio probauimus: tum illud, si non oportere balneum (ut Philippus
 facit) formidare: qui cautius fortassis eo vititur, ad eum modum quo in ceteris solemus febribus,
 quas vel phlegmone, vel putrescentes succi accenderunt. In his enim nihil offendes, etiam si in
 frigidam aegrum non meriseris, sed eum (ut mos est) perfundas primum tepida, postea quae veluti
 ex dolo tamen aestiuo tepet, mox hoc etiam paulo quam illa frigidiore. In hecticis vero febribus, id quod
 remedium affert, calidae solium non est, sed frigidae: ad quam balnea aegrotantis preparant cor-
 pus: aequae ut reliquorum omnium qui per sanitatem lauantur. Porro non propter id modo vides
 mihi Philippus ignorare, quam salubris res balneum sit in istis qui marasmode hectica laborant, quam tamen
 extenuatos in frigida solio tingere nemo audet, aut saltem vltimam aquam ipsis frigidam infun-
 dere: sed etiam quod saepe altera coniuncta febris est, quae vel ex humoris putrescentia, vel phlegmone
 sit excitata: tum vero quod tali hectica laborantium mortiferum est vitium. Ac propterea quidam non
 recte omnia quae his exhibentur, culpant: cum non sit illis imputanda culpa, sed affectui. Ergo re-
 censitis denuo quae diximus, huic disputationi finem imponemus. Quicumque hectica febre labo-
 rant, atque ex his praecipue qui iam marasmode hectica febricitant, modo his alia nulla febris vel ex
 sola putredine humorum, vel cum phlegmone sit adiuncta, eos omnes aduenter lauabis, sed prorsus
 citra omnem laborem, ne vires resoluas, quod ipsum cum noceat vehementer, occasio sit balnei
 culpandi. Quod citra laborem dixi, id ita intelligo. Volo aeger in balneum super lectulo depor-
 tetur. In cuius prima est tribus domo nudetur, ac transferatur in sindonem calentem prompte in
 id ipsum paratam. Sint autem quatuor qui hanc teneant, a quoque fini vnus. Ac si quidem prima
 domus satis calida sit: aeger in ea nudatus, in secundam portetur. In tibi frigidior videtur: non nu-
 dus, sed coopertus, vel alia sindone minime frigida, vel tali aliquo inuolucro. Constat autem &
 sindonem eam, qua portabitur, esse valentiorum oportere: Aut si imbecilla per se sit, duplicari eam
 erit satius. Esto autem media domus non tantum situ media, sed etiam temperie: tamen. Prima ca-
 lidior, quanto est tertia frigidior. In hac domo oleum tepidum esto, quo aeger super sindone illa-
 tus protinus perfundatur. Hoc facto tertiam ingrediantur domum, ducantque hominem vbi so-
 lium est: Sic ut per tres balnei domos distaxat transferant. Per quas nec celeri gradu transibunt
 quae aegrum portant: sed tantisper in prioribus domibus morabuntur, dum in altera transferatur tamen
 a lectulo: in media vero, dum perfundatur oleo. Esto autem & aer cuiusque domus, nec summo ca-
 lore, nec etiam frigidus: sed admodum temperatus, & modice humidus. Id fiet, si aqua temperata
 ex labro sit liberaliter proiecta sic, ut perfluat per omnes domos. In ipsa vero solij aqua medio-
 criter moretur: idque in sindone sustentus: nulla infusione aquae, cuiusmodi in alijs uti solemus, ad-
 hibita. Immo nec capiti eius infundi quicquam velim: cum sit satis id quoque bis ter uel vnacum toto cor-
 pore in aqua mergi, demissa mediocriter deorsum sindone, ac rursum per quatuor iuuenes qui
 eum portant, leuata. Mox hinc educatus, in frigidam semel totus tingatur, ne vel breuissimo qui-
 dem spatio illic moratus. Porro qui eum portant, tum reliqua omnia curiose esse edoctos conueni-
 et: tum celeritate tingendi, non documenti modo, verum etiam praecipiti loco praeter cetera habere.
 Protinus

gendum eisdem, eorum:
asa.

it. ca. p. t. diff. feb. cap. 2.

ut. ca. 5. H.

tparatamque ad
 manu habeat
 calentem sindo-
 ne, sup qua, in
 primatru do-
 morum balnei
 nudatus, tras
 portetur.
H

A Protinus vero alter paratam habens sindonem ipsi iniiciat, & ac deinde aliam. Tum in lectulo collocatus, primum spongijs detergeatur, deinde mollibus linteis. Nec committent qui eum detergebunt, ut violentius eum contrectent, sed quoad fieri potest blandissime. Post hæc unctum ac vestibus amictum, rursus super lectulo in domū ubi cibatur, reducent, ac nutriēt. Sanè dictū supra est in horum cōmentariorum septimo, ubi siccam ventriculi intemperiem sanauimus, domum balneo debere coniungi. Ac de balneis quidem satis (quod ad rem ppositam spectet) hæc tenus.

De alimentis eorum qui hectica correpti sunt, ac de curandis hectici quæ marasmus

appellatur.

CAP. II.

S Equi prædicta videtur, ut de nutrimenti facultate præcipiam. Sanè frigidum esse, ac humidū quod hectici febribus sit conducturum, nemo nescit. Eiusmodi vero sunt, tum ptissanæ cremor cum frigidus sumitur, tum alica similiter ptissanæ cremori condita. Id vero est ex aqua, & exiguo porri, & anetho; tū sale, oleo, & aceto. Commodus præterea ijs qui sic laborant est, & exiguus in aqua frigida panis. Cæterum, nullius horum pura frigiditas esse debet, sicuti potionis. Quippe hæc mature tum incalcescit, tum per corpus digeritur. Illa cum plusculum tēporis in ventriculo morentur, ipsum fortassis refrigerant, si fuerint imodice frigida. Vbi vero febris iam traxerit, dandū quoque alinū lac est: sed diligēter obseruato ne in ventriculo cogat. Id vero interim ipse nos æger docebit, utpote suæ ipsius naturæ peritus: Interim id à nobis inueniendū est, paulatim ad eius usum accedentibus. Ac expedita quidem ratio est ad symptoma declinandū, si mellilli admisceas, aut salis quo vescimur exiguū. Cæterum abstinendū (quoad fieri potest) in hectici febribus à melle est: atque idcirco etiam à mulla, quippe protinus vertitur in bilē, & sicciore acrioris; caloris febris reddit. Dandum itaque principio est alinini lactis nō plus cyathō, veluti à me datum vidisti: sed inducta in ipsum cubiculum alina: quod nullum tēps interponatur, sed æger id protinus bibat; contēplantibus diligēter nobis, ac conferentibus arteriæ motum qui à sumpto lacte agitur, cum eo qui ante id sumptum fuit. Si n. corruptum sit, eiusmodi inuenies pulsus, cuiusmodi in oris ventriculi afflictione accidere nosci. Sin aut corruptum non sit, & maiores & valentiores redditos inuenies. Itaque etiā licebit, cū postea exhibebis, mēsurā lactis dimidio cyathō adaugeas, ac deinde rursus alium dimidium adijcias, sicque sensim vsque ad mediocrem mēsurā addas. Mensurę vero non lactis tñ, sed etiam reliquorum ciborum oīum metę, quibus attētus eris, in septimo huius operis, ubi ventriculi sanauimus intēperies, sunt traditę. Nam cum primum in eo libro frigidam eius intēperiem hæc tenus inueteratā pposuerimus, ut totū iam corpus gracile reddiderit: indicauimus quo pacto quis simul ambo probe sit sanaturus, tum ventriculi intēperiem, tum corporis gracilitatem. Ideoque fortasse sit satis, quod minus multa scribamus, ad illum te librum pro reliquis oībus cibis remittā. Cum. n. similes affectus sint, similia nimirū remedia postulant. Verum quāto hectici febrium affectus est calidior, tanto utique frigidiora requirit auxilia: & simul maiorē sollicitudinē ne valentibus auxilijs vtentes quicquid lædamus. At qui iam marasmus vrgent, eos, sicut dictum est, lauabis. Quos vero hectica premit, nondum tñ marasmo tentantur, eos licet etiā sine sindone subiecta laues, utpote viribus adhuc valētes. Inferri tñ & hos in domum vel sup lectulo, vel saltem alio quopiam idoneo conueniet. Mox ipsos seipis ingredientes ad calidā duci, quō in ea morent. At qui ex his minus sunt valētes, eos nō tutum est pmittere in frigidam natationē descendere: sed foris potius ipsos pfundere, primum tepida, secundo frigida. Esto aut tunc preparata in labro aqua frigida (quanta, s. ex eo semel hausta pfundere simul totum iam lauatū possit) ea frigiditate, ut nullam euidētē qualitātē nec prorsus frigidarum nec tepidarum aquarum pferat: sed qualem ea que fontana vocatur: que & frigoris quod ferit, & teporis qui resoluūt, est in medio. Ac si quidem oīa curiose administrabunt, tum que ad balneum, tum que ad nutrimenta spectant: utique sanādi iam eius quem marasmus cōsumit, spes est. Sin error vel

C in vno committatur, is reliqua subuertit oīa. Quippe cū exitialis horum affectus sit, ne leuissimum quidem errorē tolerat: ac si quis taliū est seruatus, huic carnosam portionē marasmus occupauerat. Ipsi vero solidis siccatis, fieri nequit, ut homo prorsus psanet: sed oīno vel statim eum febris ipsa iugulauerit, vel postquam in eum affectum est translata, quem senium ex morbo vocamus. Nā primum eiusmodi febris, ppriam partium humiditatem, ex qua nutriunt, depascit: Hinc vero ad carnosum genus transit, quod circa, tum fibrosas, tum mēbranas partes solidorum corporum hæret: Ita deinde ipsas solidas populatur. Si quidem in singulis simplicium ac primarum quas vocant partium (ut in dissectionibus es contēplatus) alia portio substantię eorum est veluti fibrosa, alia mēbranosā, alia carnosā. Sicut, exēplī causa, cum vna tunica habeat, & eam tenuē, licet fibras in ea inuenire multas, que sint araneosis quibusdā intersitis contextę: quibus vtrisque ipsa ppria venę substantia adnascitur. Hæc alia in alijs partibus habetur, nec vllum cōmune nomen est nacta. Cæterum docendī causa nihil vetat eam carnosam substantiam voces: vel certe huius particule quandam carnē, que in ventriculo quidem sit alia, in iecinore alia, similiter in arteria & musculo. Vocatur aut caro tñ ea que in musculo est: reliquarum nullā homines carnem vocant, præterquam admodum pauci: sed que in visceribus, ceu iecinore, renibus, liene, & pulmone visuntur, eas Parenchymata (quasi affusionem dixeris) græcę vocant. Que in intestinis, ventriculo, sto-

Septima Classis.

iiiiij iij macho,

* per pōdē nū
dōmē dōmē est
i quibuldam
antiquis. i. pars
uos & inq̄les.
* dāi f. n. i. cōs
pressionē

* siccam

* pōpōu. i. ve
hiculo

ut a. d. rom. cap. 3. 9
ca. n. d. la. n. cap. n. d. la
ca. n. d. simpl. m. d. i. p. n.

Gal. methodi medendi

macho, & vtero sunt, sine nomine relinquunt. Tu tñ de nominibus non laborabis. Illud potius intelliges, singularum particularum substantiæ molem ex tali maxime cõpletam esse natura, quæ utiq; (vt in sinuosis vlceribus videre licet) & perire, & regigni potest. At vero nec fibrosa, nec neruosa, mēbranosa ue natura eandem generationē habere cernitur. Nec fas est eiusmodi singularum partiū fibras à malignis febribus liquari, sicuti carnes: qñ animal ipsum priusq; hæ prorsus sint siccata, interemerint. Sanè sunt & quas marasmodes febres vocant, vniuersæ ex earū genere quæ colliquant. Sed in eo differunt, quæ portio carnis in his colliquatur, ea semper vaporis vice digeritur: in illis defluit in vētrem. Cernitur hoc etiā in carnibus, dum in craticulis torrent, euidenter fieri. Siquidem ab aliquibus plurima liquatio defluit, deciditq; in prunas largiter: Ab aliquibus nihil oīno, quod utiq; sentias, defluere videtur, etiā si par sit prunarū subdita copia. Quippe feris suis, aut nihil oīno, aut planè minimū est quod defluat: cicuribus vero plurimū. Quantoq; magis vel adipe, vel carne animal abūdat, tanto profectò quod ab ipsis carnibus dum in craticulis torrent defluit, cernitur copiosius. Ad eūdem itaq; modum in calidissimis febribus, si carnes humidæ ac molles cum adipis copia fuerint, eas sensu liquari deprehēdas: Sin sine adipe & siccæ sint, in marasmodes febres transeunt. Clarissimo huius rei argumento sunt infirmi, qui p aluum, quod liquat, excernunt, qui nisi prius vel morbi violētia, vel medicorum incitā moriantur, in marasmodes febres incidunt. Siquidem quoad materiam vberem habent, hanc colliquāt, vbi illis tum adeps, tum caro mollis defecit, duras & egre liquabiles carnes siccāt, à quibus, ppter siccitatem nihil defluit: veluti nec ab iis quæ sale sunt siccata, si quis has quoq; torrere parās pari cum alijs igni admoueat. Nam & sicciore earum cārnes reddentur, & corij ritu durabuntur: nec defluet ex his vlla sensibilis liquatio. Hæc igitur cum scias: etiā colliquantium febrium iisdem methodis curam ages, tum ad frigidam exhibendā quamprimum properās, tum ijs quæ humectent & refrigerent nutriens. Mulsam vero inimicissimam censebis: qua tñ vti plerorsq; medicorum in eiusmodi febribus vides. Verum de colliquantibus febribus differere in posterū licebit: æque vt de ijs hecicis febribus quæ in pestilentijs contingunt: cuiusmodi ea est quæ nūc publice grassatur. Dicitur nanq; & de hac inter pestilentes febres. Reliquarum vero tum hecicarū, tum quas marasmodes vocamus, abunde mihi sanationis methodum tradidisse videor.

ut q. it. prors. ut puls. cap. 3. is. 3. class. q.

* τῶν κρεῖττων
* αἰσθητικῶν

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST

DE MORBIS CURANDIS,

LIBER VNDECIMVS.

ARGVMENT. LIBRI.

Indicationes omnes explicat quæcumq; in curandis putridis febribus æstimantur; ac pertractat de cataplasmatibus, perfusionibus, & balneis quæ pro ratione inflammatarum partium adhibentur.

Quid actum superioribus libris, quid hoc agendum; ac de primis, & communibus fontibus curatiuarum indicationum.

CAP. I.

Febrium quas putrescens accendit humor, primæ remediorum indicatōnes dictæ prius sunt. quo loco eas quemadmodū & duas & tres efficias, docui: etiā si velis vnā. Nunc vero quod in alijs febribus fecimus, vt ex primis generibus ductis, ad vltimas vsq; species diuidēdo pueniremus, idem & in pposita differentia facere tentemus: illud prius admonentes, quod etiā in libris de pulsuū differentia ostendimus, siue primas differentias, siue prima genera, siue maxime generales ideas, siue quomodo cūq; aliter appellare libeat, modo exactā rei notionem serues, nihil interfuturum. Ac febrium qdem ipsarum quæadmodum eas, quas diarias vocamus, cures, in horum cõmentariorum octauo exposui. pari modo & quæadmodum continētes, in libro q illum sequit. atq; etiā quæadmodum tertias hecicas scilicet, in eo qui illi succedit: qui totius operis est decimus. In qbus non ppria modo cuiusq; sed etiā cõmunium pleraq; explicauit. Nunc quæadmodum quæ ex putrescentibus humoribus excitentur, methodo sint sanandæ, aggredi statui. Quæ curationē indicant: prout in duo diuidunt, affectus quæ curamus, & partium ægrotantis tēperies sunt. Licet aut ea (vt dictū est) & vna summa interpretetur, dicentes vnā esse oīum morborum cõmunem curatiōis indicatōnem, nēpe cõtrarietatē ipsam. qua rursus diuisa, duas existere, morbo. s. ex ijs quæ sibi contraria sint, adhibēda remedia indicante: laborantis vero tēperie, vnā cū ipso morbo, contrarietatis mensurā definiēte. Porrò dictū in illis est ambientem quoq; nos aerem vnā efficere indicatōnem posse: Et cū primā seccionē in duo tñ facimus, ambientē vel ægritudinis causis, vel sanitatis annumerandū esse! At vero cum sanitatis causæ sint omnia

lib. 3. cap. 15

H